

8D01201 - “Okul Öncesi Eğitim ve Öğretim” eğitim programı kapsamında Felsefe Doktoru (PhD) derecesini almak üzere hazırlanan Azimbayeva Dariga Kuanovna’nın “Matematik Temellerinin Öğretimi Sürecinde Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algoritmik Becerilerinin Oluşturulması” konulu doktora tezine ilişkin yabancı bilimsel danışman, PhD, Profesör Yücel Gelişli’nin

GÖRÜŞÜ

Araştırma konusunun güncelliği. Doktora öğrencisi Azimbayeva Dariga Kuanovna’nın “Matematik Temellerinin Öğretimi Sürecinde Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algoritmik Becerilerinin Oluşturulması” başlıklı doktora tezi, okul öncesi eğitim ve öğretim alanındaki güncel bilimsel-pedagojik sorunlardan birini ele almaya yöneliktir.

Günümüzde eğitim sisteminin temel görevlerinden biri, çocukların mantıksal düşünme becerilerini, bilişsel bağımsızlıklarını, eylemlerini sistemli biçimde planlama yetilerini ve öğrenme etkinliği için gerekli ön koşulları erken yaştan itibaren geliştirmektir. Bu açıdan bakıldığında, okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin matematik temellerinin öğretimi sürecinde geliştirilmesi meselesi teorik-metodolojik ve pratik açıdan özel bir önem taşımaktadır.

Okul öncesi dönemde çocuklarda karşılaştırma, sınıflandırma, sıralamayı koruma, örüntü ve ilişkileri belirleme, eylemleri aşamalı biçimde yerine getirme ve sonucu değerlendirme becerileri oluşmaktadır. Bu beceriler, sonraki öğrenme etkinliğinin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırma konusu, çağdaş okul öncesi eğitim içeriğinin yenilenmesi, çocukların bilişsel ve zihinsel gelişiminin sağlanması ve matematik eğitiminin geliştirici olanaklarının etkili biçimde kullanılması talepleriyle yakından ilişkilidir.

Sonuçların bilimsel dayanaklılığı ve doğruluğu. Doktora tezinde ele alınan problem teorik-metodolojik açıdan derinlemesine temellendirilmiştir. Araştırmacı, okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin geliştirilmesine ilişkin felsefi, psikolojik, pedagojik ve metodik literatürü kapsamlı biçimde analiz ederek araştırma probleminin bilimsel temellerini sistemleştirmiştir.

Doktora öğrencisi, matematik temellerinin öğretimi sürecinin okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin geliştirilmesindeki potansiyelini açık biçimde ortaya koymuştur. Araştırmada algoritmik beceriler, çocuğun eylemlerini amaca uygun biçimde planlama, uygulanma sırasını koruma, sonucu tahmin etme, sistemi etme, değerlendirme ve değişen durumlara uyarlayarak kullanma yetileriyle bağlantılı olarak ele alınmıştır.

Araştırma sonuçlarının doğruluğu; teorik analiz, deneysel araştırma çalışmasının sonuçları, tanılama verilerinin karşılaştırmalı analizi ve önerilen metodik sistemin uygulamada sınanmasıyla kanıtlanmıştır.

Araştırmanın teorik ve pratik önemi. Doktora tezinin teorik değeri, matematik temellerinin öğretimi sürecinde okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin geliştirilmesine ilişkin bilimsel-teorik temellerin netleştirilmesiyle karakterize edilmektedir. Araştırmada algoritmik becerilerin geliştirilmesi meselesi,

Yücel Gelişli

okul öncesi eğitim içeriği, matematiksel gelişim, oyun etkinliği ve çocuğun öğrenme etkinliğine hazır oluşu bağlamında bütüncül biçimde ele alınmıştır.

Araştırmanın bilimsel yeniliği olarak, okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin matematik temellerinin öğretimi sürecinde geliştirilme potansiyelinin belirlenmesi ve yapısal-içerik modelinin geliştirilmesi gösterilebilir. Ayrıca algoritmik becerilerin geliştirilmesine yönelik metodik bir sistem hazırlanmış ve bu sistemin etkililiği deneysel araştırma sürecinde sınanmıştır.

Pratik önemi. Araştırma sonuçları, okul öncesi eğitim kurumlarında matematik temellerinin öğretimi sürecini geliştirmeye, çocukların mantıksal-matematiksel düşüncelerini desteklemeye ve algoritmik eylemlerini sistemli biçimde geliştirmeye olanak sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında geliştirilen “Algoritmik Beceriler Alfabetesi” programı, pedagojik alanda öğrenim gören öğrenciler ve okul öncesi eğitim kurumu pedagogları için hazırlanan “Adım Adım: Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algoritmik Becerilerini Geliştirme” adlı öğretim-metodik kılavuz ve okul öncesi dönem çocuklarına yönelik “Algoritma Dünyası” algoritmik oyunlar derlemesi çalışmanın pratik değerini artırmaktadır. Söz konusu metodik ürünler, okul öncesi eğitim kurumu öğretmenlerinin mesleki uygulamalarında kullanılmaya; çocukların eylemleri sırasıyla yerine getirme, görev koşulunu anlama, kendi eylemini kontrol etme ve sonucunu değerlendirme becerilerini geliştirmeye yöneliktir.

Araştırmacı, bilimsel fikirleri uygulama sürecine sistemli biçimde aktararak okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerini geliştirmenin etkili metodik yollarını önermiştir.

Araştırmanın bilimsel-metodik sonuçları ve pratik değeri. Doktora araştırması kapsamında okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin geliştirilmesine yönelik metodik bir sistem geliştirilmiş ve bunun etkililiği deneysel araştırma sürecinde kanıtlanmıştır.

Yazar, matematik temellerinin öğretimi sürecinde çocukların algoritmik eylemlerini geliştirmenin yapısal-içerik modelini sunmuş; bu modeli oyun teknolojileri, pratik matematiksel etkinlikler, grafik dikteler, keşif oyunu görevleri, eylem sırasını oluşturma ve hatayı düzeltmeye yönelik metodik araçlar aracılığıyla gerçekleştirmiştir. Bu durum, araştırmanın yalnızca teorik sonuçlarla sınırlı kalmadığını, aynı zamanda somut deneysel-metodik ürünler yoluyla okul öncesi eğitim sisteminin geliştirilmesine yöneldiğini göstermektedir.

Tezin içeriği ve düzenlenmesi. Çalışmanın yapısı mantıksal açıdan sistemlidir ve bölümler arasındaki bütünlük korunmuştur. Tezde araştırma sonuçları açık, kanıta dayalı ve bilimsel bir üslupla sunulmuştur. Araştırma çalışmasının içeriği belirlenen amaç ve görevlere uygundur.

Tezin giriş bölümünde araştırmanın güncelliği, amacı, nesnesi, konusu, bilimsel varsayımı, görevleri, bilimsel yeniliği, teorik ve pratik önemi açık biçimde gösterilmiştir. Teorik bölümde araştırma probleminin bilimsel temelleri açıklanmış, metodolojik bölümde algoritmik becerilerin geliştirilmesine ilişkin yaklaşımlar, ilkeler ve model sunulmuş, deneysel bölümde ise deney sonuçları analiz edilerek sonuçlandırılmıştır.

48

Doktora öğrencisinin bilimsel-araştırmacı yeterliliği. D.K. Azimbayeva, tez yazım sürecinde yüksek düzeyde bilimsel bilgiye, analiz becerisine ve araştırmacı kültürüne sahip olduğunu göstermiştir. Araştırma problemini teorik-metodolojik açıdan temellendirmesi, metodik bir sistem geliştirmesi ve uygulama aşamasında somut sonuçlara ulaşması, onun bilimsel hazırlık düzeyinin yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

Deneyisel araştırma çalışmasını organize etmesi, veri toplama ve analiz yöntemlerini kullanması, araştırma sonuçlarını sistemleştirmesi, doktora öğrencisinin konunun hem teorik hem de pratik yönlerini derinlemesine kavradığını göstermektedir. Bununla birlikte D.K. Azimbayeva, tez yazım sürecinde titizliği, sorumluluğu ve yüksek düzeyde analitik düşünme becerisiyle öne çıkmıştır.

Sonuç. Sonuç olarak, Felsefe Doktoru (PhD) derecesine aday D.K. Azimbayeva'nın sunduğu doktora tezinin dili ve üslubu akademik gerekliliklere uygundur; yapısı ve içeriği teorik ve pratik açıdan sistemli, anlaşılır ve bilimsel-mantıksal bakımdan tutarlıdır.

Tamamlanmış doktora tezinin, okul öncesi dönem çocuklarının algoritmik becerilerinin matematik temellerinin öğretimi sürecinde geliştirilmesi alanına ve okul öncesi eğitimin teori ve uygulamasına önemli katkılar sağlayacağı kanaatindeyim.

Azimbayeva Dariga Kuanovna'nın "Matematik Temellerinin Öğretimi Sürecinde Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Algoritmik Becerilerinin Oluşturulması" başlıklı araştırma çalışmasının doktora tezlerine ilişkin akademik gerekliliklere uygun olarak hazırlandığını düşünüyor ve 8D01201 – "Okul Öncesi Eğitim ve Öğretim" eğitim programı kapsamında Felsefe Doktoru (PhD) derecesinin verilmesi amacıyla oluşturulan Tez Savunma Kurulu'nda savunmaya kabul edilmesini uygun buluyorum.

Görüş Bildiren Yabancı Bilimsel Danışman:

Ankara, Türkiye

Gazi Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Profesörü, PhD

Yücel Gelişli

8D01201 - «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған Азимбаева Дарига Куановнаның «Математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыру» тақырыбындағы докторлық диссертациясына шетелдік ғылыми кеңесші, PhD, профессор Юджел Гелишлидің

ПІКІРІ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Докторант Азимбаева Дарига Куановнаның «Математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыру» тақырыбындағы докторлық диссертациясы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы өзекті ғылыми-педагогикалық мәселелердің бірін қарастыруға бағытталған.

Қазіргі кезеңде білім беру жүйесінің негізгі міндеттерінің бірі - балалардың логикалық ойлауын, танымдық дербестігін, әрекеттерін жүйелі жоспарлау қабілетін және оқу әрекетіне қажетті алғышарттарын ерте жастан дамыту. Осы тұрғыдан алғанда, мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын математика негіздерін оқыту үдерісінде қалыптастыру мәселесі теориялық-әдіснамалық және практикалық тұрғыдан ерекше маңызға ие.

Мектепке дейінгі кезеңде балаларда салыстыру, топтастыру, реттілікті сақтау, үлгілер мен байланыстарды анықтау, әрекеттерді кезең-кезеңімен орындау және нәтижені бағалау дағдылары қалыптасады. Бұл дағдылар кейінгі оқу әрекетінің негізін құрайды. Сондықтан зерттеу тақырыбы қазіргі мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңарту, балалардың танымдық және зияткерлік дамуын қамтамасыз ету, сондай-ақ математикалық білім берудің дамытушылық мүмкіндіктерін тиімді пайдалану талаптарымен тығыз байланысты.

Нәтижелердің ғылыми негізділігі және дұрыстығы. Диссертациялық жұмыста зерттеліп отырған мәселе теориялық-әдіснамалық тұрғыдан терең негізделген. Зерттеуші мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыруға қатысты философиялық, психологиялық, педагогикалық және әдістемелік әдебиеттерді жан-жақты талдап, зерттеу мәселесінің ғылыми негіздерін жүйелеген.

Докторант математика негіздерін оқыту үдерісінің мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастырудағы әлеуетін нақты айқындаған. Зерттеу барысында алгоритмдік дағдылар баланың әрекеттерін мақсатқа сәйкес жоспарлау, орындалу ретін сақтау, нәтижесін болжау, бақылау, бағалау және өзгермелі жағдаяттарға бейімдеп қолдану қабілеттерімен байланысты қарастырылған.

Зерттеу нәтижелерінің дұрыстығы теориялық талдау, тәжірибелік-эксперименттік жұмыс нәтижелері, диагностикалық деректерді салыстырмалы талдау және ұсынылған әдістемелік жүйенің тәжірибеде тексерілуі арқылы дәлелденген.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңызы. Диссертацияның теориялық құндылығы математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастырудың ғылыми-теориялық негіздерінің нақтылануымен сипатталады. Зерттеуде алгоритмдік дағдыларды қалыптастыру мәселесі мектепке дейінгі білім беру мазмұны, математикалық даму, ойын әрекеті және баланың оқу әрекетіне даярлығы тұрғысынан кешенді түрде қарастырылған.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы ретінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын математика негіздерін оқыту үдерісінде қалыптастырудың әлеуеті айқындалып, құрылымдық-мазмұндық моделі әзірленгенін атап өтуге болады. Сонымен қатар алгоритмдік дағдыларды қалыптастыруға бағытталған әдістемелік жүйе әзірленіп, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында тексерілген.

Практикалық маңызы. Зерттеу жұмысының нәтижелері мектепке дейінгі ұйымдарда математика негіздерін оқыту үдерісін жетілдіруге, балалардың логикалық-математикалық ойлауын дамытуға және алгоритмдік әрекеттерін жүйелі қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Зерттеу аясында әзірленген «Алгоритмдік дағдылар әліппесі» бағдарламасы, педагогикалық бағытта оқитын білім алушылар мен мектепке дейінгі ұйым педагогтеріне арналған «Қадамнан қадамға: мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын дамыту» оқу-әдістемелік құралы және мектеп жасына дейінгі балаларға арналған «Алгоритм әлемі» алгоритмдік ойындар жинағы жұмыстың практикалық маңызын арттырады. Аталған әдістемелік өнімдер мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің кәсіби тәжірибесінде қолданылуға, балалардың әрекеттерді ретімен орындау, тапсырма шартын түсіну, өз әрекетін бақылау және нәтижесін бағалау дағдыларын дамытуға бағытталған.

Зерттеуші ғылыми идеяларды практикалық үдеріске жүйелі енгізе отырып, мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастырудың тиімді әдістемелік жолдарын ұсынған.

Зерттеудің ғылыми-әдістемелік нәтижелері мен практикалық мәні. Диссертациялық зерттеу аясында мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыруға арналған әдістемелік жүйе әзірленіп, оның тиімділігі тәжірибелік-эксперименттік жұмыс барысында дәлелденген.

Автор математика негіздерін оқыту үдерісінде балалардың алгоритмдік әрекеттерін дамытудың құрылымдық-мазмұндық моделін ұсынып, оны ойын технологиялары, практикалық математикалық әрекеттер, графикалық диктанттар, зерттеушілік ойын тапсырмалары, әрекет ретін құрастыру және қатені түзету сияқты әдістемелік құралдар арқылы жүзеге асырған. Бұл зерттеу жұмысының тек теориялық тұжырымдармен шектелмей, нақты тәжірибелік-әдістемелік өнімдер арқылы мектепке дейінгі білім беру жүйесін жетілдіруге бағытталғанын көрсетеді.

Диссертацияның мазмұны мен құрылымы. Жұмыс құрылымы логикалық тұрғыдан жүйелі, бөлімдер арасындағы сабақтастық сақталған. Диссертацияда зерттеу нәтижелері нақты, дәлелді және ғылыми стильде

баяндалған. Зерттеу жұмысының мазмұны қойылған мақсат пен міндеттерге сәйкес келеді.

Диссертацияның кіріспесінде зерттеудің өзектілігі, мақсаты, нысаны, пәні, ғылыми болжамы, міндеттері, ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңызы нақты көрсетілген. Теориялық бөлімде зерттеу мәселесінің ғылыми негіздері ашылған, әдіснамалық бөлімде алгоритмдік дағдыларды қалыптастырудың тұғырлары, ұстанымдары мен моделі ұсынылған, ал тәжірибелік бөлімде эксперимент нәтижелері талданып, қорытындыланған.

Докторанттың ғылыми-зерттеушілік әлеуеті. Д.К. Азимбаева диссертация жазу барысында жоғары деңгейдегі ғылыми білімін, талдау қабілетін және зерттеушілік мәдениетін көрсетті. Зерттеу мәселесін теориялық-әдіснамалық тұрғыдан негіздеуі, әдістемелік жүйе әзірлеуі және тәжірибелік кезеңде нақты нәтижелерге қол жеткізуі оның ғылыми даярлығының жоғары деңгейін дәлелдейді.

Тәжірибелік-эксперименттік жұмысты ұйымдастыруы, деректерді жинау мен талдау әдістерін қолдануы, зерттеу нәтижелерін жүйелеуі докторанттың тақырыптың теориялық және практикалық қырларын терең меңгергенін көрсетеді. Сонымен қатар Д.К. Азимбаева диссертация жазу барысында ұқыптылығымен, жауапкершілігімен және жоғары деңгейдегі аналитикалық ойлау қабілетімен ерекшеленді.

Қорытынды. Қорытындылай келе, философия докторы (PhD) дәрежесіне үміткер Д.К. Азимбаева ұсынған докторлық диссертацияның тілі мен стилі академиялық талаптарға сай, құрылымы мен мазмұны теориялық және практикалық тұрғыдан жүйелі, түсінікті және ғылыми-логикалық жағынан бірізді.

Аяқталған докторлық диссертация мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын математика негіздерін оқыту үдерісінде қалыптастыру саласына және мектепке дейінгі білім беру теориясы мен практикасына маңызды үлес қосатынына сенімдімін.

Азимбаева Дарига Куановнаның «Математика негіздерін оқыту үдерісінде мектеп жасына дейінгі балалардың алгоритмдік дағдыларын қалыптастыру» тақырыбындағы зерттеу жұмысы докторлық диссертацияларға қойылатын академиялық талаптарға сәйкес дайындалған деп есептеймін және 8D01201 - «Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беру мақсатында құрылған Диссертациялық кеңесте қорғауға қабылдануын орынды деп санаймын.

Пікір білдірген шетелдік ғылыми кеңесші:

Анкара қ., Түркия

Гази университеті

Білім беру факультетінің профессоры, PhD

Гелишли

Юджел

Құжаттың түрік тілінен қазақ тіліне аударма-мәтіні менімен, аудармашы Журтыбаева Гулназ Мухамедалиевнамен, ЖСН 770502401865, жасалған.

Аудармашысының аты Журтыбаева Гулназ Мухамедалиевна

Қолы

Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы. Маусымның он бесі екі мың жиырма алтыншы жыл. Мен, Усманова Гюзаль Нуршатовна, 26.01.2024 жылы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінің берілген №24002325 мемлекеттік лицензиясының негізінде әрекет етуші, Алматы қаласының нотариусы, маған танымал аудармашы Журтыбаева Гулназ Мухамедалиевнаның қолтаңбасының шынайылығын куәландырамын. Аудармашының жеке тұлғасы анықталды, әрекет қабілеттілігі мен өкілеттіктері тексерілді.

Тізілімде тіркелген: 2563

Төленген сома: 2292 теңге

Нотариустың қолтаңбасы

ST8908183260615150524Y33434E

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия